

ОБГРУНТУВАННЯ ІДЕЇ ОСВІТИ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ В КОНЦЕПЦІЇ ПОЛА ЛЕНГРАНДА

Король Д.В.

Україна, Запорізька область, смт. Веселе, Веселівська районна різнопрофільна гімназія

Актуальність проблеми. Серед видатних теоретиків «неперервної освіти» провідне місце займає відомий французький мислитель, філософ освіти – Пол Ленгранд (Paul Lengrand). Його вважають одним з розробників концепції «неперервної освіти», що привернула увагу світової громадськості. На жаль, в нашій країні про діяльність і заслуги Ленгранда майже нічого не відомо. Тому доречно буде звернутися до творчості мислителя, ідеї якого стали дуже актуальними в наш час.

Факти біографії. Пол Ленгранд народився у 1910 році на півночі Франції. Переживши дві світові війни, автор вирішив, що надалі провідною силою у розвитку суспільства повинна стати не політика, а освіта. Саме освіті Пол Ленгранд присвятив свою кар'єру, досягнув у цій сфері неабиякого успіху та став відомим на увесь світ не лише теоретиком, а і практиком у філософії освіти. Але спочатку, вивчивши ліберальні науки, Ленгранд починає викладати у таких містах, як Париж, Шембері та Гренобль. Далі він вступає на громадську службу з питань спорту та освіти дорослих, був одним із засновників організації «Людина і культура» (Peuple et Culture), яку і очолив у якості президента з 1972 року [2, с.29].

Діяльність в ЮНЕСКО. З 1948 по 1972 роки Пол Ленгранд працює в ЮНЕСКО, де з 1962 року очолює відділ освіти дорослих. Приймає участь в різних заходах в університеті Макгілла в Канаді, а також очолює програми Організації економічного співробітництва і розвитку на Сардинії, приймав участь в Програмі освіти для дорослих в Конго [там само].

Особливої уваги заслуговує його робота над питаннями освіти дорослих в рамках ЮНЕСКО. Працював з Інститутом Освіти ЮНЕСКО з самого його початку та приймав участь у найпершому семінарі інституту в 1952 році, багатьох заходах та публікаціях. Його авторству належить розповсюджене поняття «освіта протягом життя» («Life-long learning») [там само]. Ідеї Ленгранда було відібрано як одну з дванадцяти головних тем для розгляду Генеральною Асамблеєю ЮНЕСКО напередодні Міжнародного Року Освіти (1970 р.) [1, с.5].

Оприлюднення положень концепції. Головні положення концепції Ленгранда викладено у монографії «Введення у неперервну освіту», що побачила світ у 1975 році. Праця складається з двох частин. У першій з них автор описує розвиток «неперервної освіти» та проблеми, пов'язані з запровадженням даної теорії. Також автор досліджував значення, цілі, притаманні неперервній освіті і запропонував деякі елементи стратегії освітньої діяльності.

Передумови формування філософсько-освітніх поглядів. Ленгранд розглядав освіту в соціальному та політичному аспектах і вважав її неперервність одним із засобів подолання суспільних протиріч. На формування світогляду французького теоретика вплинули бурхливі події середини ХХ століття. У монографії Ленгранд зазначає причини, що викликали появу нової освітньої парадигми. Вихід із кризи тридцятих років багатьом уявлявся у суто політичному вимірі. «Ми думали про ситуації і проблеми з точки зору влади і найбільше – з точки зору приходу до влади» [1, с.8]. Саме таким чином передбачалась і зміна суспільства, проте уже в той час брали до уваги важливість інших факторів, таких як освіта взагалі і освіта дорослих зокрема.

Обґрунтування необхідності освіти дорослих. Аналізуючи проблеми соціального і освітнього буття, Ленгранд прийшов до висновку, що освіта, отримувана в дитинстві, повинна бути лише підготовкою до навчання, яке людина здійснюватиме у свідомому дорослому віці. «Ми відчували, – писав французький теоретик, – що освітня робота серед дітей та підлітків, важлива і необхідна, була однак свого роду лише підготовкою реального освітнього процесу, який набуває значення і масштабів, коли він займає місце серед рівних, тобто серед людей, котрі досягли повноліття» [1, с.14]

Для поширення ідей про важливість освіти дорослих, Ленгранд із односторонніми створює міжвідомчу асоціацію «людина і культура», що координувала різні сили у напрямку цієї роботи. Однак метою даної діяльності було не лише покращення професійних якостей робітника, а і освіта в області культури та мистецтва [1, с.19].

У власному інтерв'ю, опублікованому наприкінці монографії, Ленгранд зазначає, що з одного боку, лише доросла людина здатна задуматись про якість отриманої нею освіти, що спонукатиме до покращення останньої. З іншого боку, ідея незалежності учня від вчителя, його самостійність можлива повною мірою лише тоді, коли учнем виступатиме людина доросла. «Зараз щоби бути незалежним, треба бути дорослим. Істинним суб'єктом освіти є дорослі. Учбовий діалог може бути розпочатий лише на

основі питань, що витікають з життєвого досвіду (наприклад, професійні, сім'я і суспільне життя) [1, с.150].

Ідеї особистісно-зорієнтованої освіти. На думку Пола Ленгранда, організація неперервної освіти не вирішить усіх тих суперечок між молоддю та дорослими людьми, проте змусить ці стосунки розвиватися по-новому. «Ніхто не заперечуватиме необхідність регулярної передачі знань і досвіду від дорослих до молоді. Ви не зможете повторно винаходити все з кожним поколінням, але якщо ці знання та досвід передаватимуться, повинен існувати новий спосіб спілкування. Жодне повідомлення дорослих не сприйматиметься, якщо воно передаватиметься авторитарним шляхом, як істина, що бере свою силу з високого положення одної людини по відношенню до іншої, будь то батько, вчитель чи офіційна особа» [1, с.151].

Критика змагальності і винагород в освіті. Можливість для здійснення освіти упродовж життя, згідно концепції Ленгранда, здатна сприяти демократизації суспільства. Якщо раніше освіта була фактором нерівності між людьми, то тепер вона може стати справжнім інструментом вирівнювання життєвих шансів людей різних соціальних верств. «В системі шкільної освіти кожний учень ставав на конкретній сходинці вище однієї категорії учнів і нижче других. В школі... все уже направлялось до стану ворожості» [1, с.154]. Розуміючи, що втілення в життя положень теорії неперервної освіти неможливо за умов існування традиційної знанневої освіти, Ленгранд виступив з критикою класичної освітньої парадигми. В умовах існування останньої спостерігається тенденція до посилення ворожості між учнями. Модель освіти, заснована виключно на формуванні інтелекту, ігнорує інші важливі складові розвитку особистості. Ті учні, яким така модель навчання підходить по темпераменту, від неї особливо не страждають. Інтелектуальна змагальність ставить таких учнів у більш вигідне становище і посилює їх нерівність з іншими однолітками, тоді як у неперервній освіті, що варіюється різними видами навчання та професійної підготовки залежно від індивідуальних потреб, кожен знаходить власний шлях розвитку[1, с.157].

Ідеї освітньої співпраці. В сучасному західному суспільстві, де бідність менш гнітюча і матеріальні умови життя мають тенденцію до зрівняння, неперервну освіту можна розглядати як інструмент справжньої рівності. Штучно створені відмінності між людьми зникнуть, замінивши собою відмінності реальні. Кожен матиме власну логіку, оригінальність, свій шлях. Індивідуальний розвиток не передбачатиме ворожості успіхам оточуючих. «Через неперервну освіту природна агресивність людини знайде свій вихід. Мета такої освіти не підбурювати людину знищувати свого суперника, а

продовжувати боротьбу, яку кожна людина повинна вести в собі і з самим собою» [1, с.155-156].

Неперервна освіта заохочуватиме боротися з забобонами, готовими ідеями та нав'язаними стереотипами. Людина звільниться від оманливої конкуренції, тягнутиметься до ближнього, хто матиме ідентичні проблеми та життєві цілі. Освіта, що триває постійно – це процес звільнення, в результаті якого людина протягом всього життя пізнає себе, при умові, що вона не боїться дивитися правді у очі, і має достатню міцність завдяки обміну зі своїми колегами [1, с.156].

Література:

1. Lengrand P. An Introduction to Lifelong Education/P.Lengrand. – Paris, UNESCO, 1975. – 157 p.
2. Towards an Open Learning World. 50 Years UNESCO Institute for Education. Learning plurality, autonomy, creativity. – UIE, 2002. – 104 p.